

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Вищого навчального
закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»**

08 липня 2015 року № 152-Н

Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І
ТОРГІВЛІ”
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

_____

проф. М. Є. Рогоза

“ ” _____ 2016 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з навчальної дисципліни «АГРАРНЕ ПРАВО»**

**підготовки бакалавра
спеціальності 081 «Право»**

**інституту економіки, управління та інформаційних
технологій**

Полтава – 2016

Робоча навчальна програма з навчальної дисципліни «Аграрне право» для студентів спеціальності 081 «Право» на 5-й семестр 2017/2018 навчального року.

Укладач:

Купчєня Л.І. – к.ю.н., доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Робоча навчальна програма обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства протокол № 11 від 30 червня 2016 р.
Зав. кафедри _____ проф. Г.В.Лаврик

СХВАЛЄНО

Голова науково-методичної групи з напряму підготовки / спеціальності
протокол № __ від ____ _____ 2016 р.
_____ проф. Г.В.Лаврик

ПОГОДЖЄНО

Методист 1 категорії
науково-навчального центру
_____ В.М. Забара
«__» _____ 2016 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Аграрне право»	6
Розділ 2. Робочий графік навчальної дисципліни на семестр	7
Розділ 3. Тематичний план навчальної дисципліни з розподілом навчального часу за видами навчальних занять	8
Розділ 4. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни	13
Розділ 5. Самостійна робота студентів	41
Розділ 6. Методики активізації процесу навчання	48
Розділ 7. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	49
Розділ 8. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу	50
Розділ 9. Інформаційно-методичне забезпечення	50

ВСТУП

Тенденції світового розвитку та продовольча ситуація в Україні свідчать про пріоритетність вирішення проблем правової регламентації аграрних відносин.

Навчальна дисципліна «Аграрне право» спрямована на формування у студентів загального уявлення про аграрне право через ознайомлення з базовими поняттями цієї галузі права, аналіз нормативно-правового регулювання аграрних правовідносин, дослідження проблеми забезпечення продовольчої безпеки держави та правових шляхів її вирішення.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння найважливіших положень аграрного права України, формування правової свідомості та правової культури у цій сфері.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- засвоєння основних понять аграрного права;
- формування уявлення про структуру аграрних правовідносин;
- з'ясування особливостей предмета аграрного права та методів правового регулювання;
- ознайомлення з джерелами аграрного права;
- формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів та правильного їх використання під час вирішення ситуаційних завдань.

Студенти повинні знати:

- визначення понять і категорій, що характеризують базові елементи механізму правового регулювання аграрних правовідносин;
- ідентифікуючі ознаки галузі аграрного права (предмет і метод правового регулювання, принципи та система галузі);
- основні принципи державного регулювання сільського господарства;
- правові заходи щодо забезпечення продовольчої безпеки та пріоритетності соціального розвитку села;
- специфіку правового регулювання земельних, трудових, майнових, договірних, виробничо-господарських відносин у сільському господарстві;
- особливості правового режиму окремих суб'єктів аграрного права;

- назви, структуру та зміст найважливіших законодавчих актів України у сфері сільського господарства.

Студенти повинні вміти:

- характеризувати сутність аграрних правовідносин, їх ознаки, особливості правового регулювання;
- аналізувати і тлумачити чинне аграрне законодавство;
- застосовувати аграрно-правові норми до конкретних фактичних обставин;
- орієнтуватися в основних тенденціях удосконалення й розвитку аграрного законодавства;
- враховувати особливості здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності;
- визначати порядок створення сільськогосподарського підприємства;
- розробляти проекти сільськогосподарських договорів.

Предметом навчальної дисципліни «Аграрне право» є врегульовані нормами вітчизняного законодавства аграрні відносини, які складаються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації.

Місце навчальної дисципліни в навчальному процесі. Програмою передбачено формування понятійного апарату з дисципліни на інтеграційній основі. Міждисциплінарні зв'язки визначаються комплексним характером навчальної дисципліни, що тісно пов'язана з низкою навчальних дисциплін (правознавство, теорія держави і права, міжнародне право, конституційне, цивільне, господарське, земельне, трудове право тощо), знання змісту яких є необхідним для розуміння та кращого засвоєння принципів і норм національної системи права. Окрім цього, набуття студентами знань з «Аграрного права» сприятиме якіснішому засвоєнню ними неюридичних дисциплін, передбачених навчальними планами, оскільки дає основу для розуміння правового механізму регулювання суспільних відносин.

Робоча навчальна програма складена відповідно до навчальної програми дисципліни «Аграрне право», затвердженої Вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» 29.06.2016 року (протокол № __).

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АГРАРНЕ ПРАВО»

Таблиця 1.1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Аграрне право»

Характеристика навчальної дисципліни
1. Кількість кредитів за ECTS 4 .
2. Кількість модулів: денна 2 , заочна 2
3. Нормативна (варіативна) у відповідності до навчального плану (<i>азначити</i>) варіативна
4. Курс: денна 3 , заочна 1
5. Семестр: денна 5 , заочна 1 .
6. Денна форма навчання, годин: – загальна кількість: 1 семестр 120 , 2 семестр _____.
- лекції: 1 семестр 20 , 2 семестр _____.
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр 34 , 2 семестр _____.
- самостійна робота: 1 семестр 66 , 2 семестр _____.
- вид підсумкового контролю (<i>азначити</i> : ПМК (залік), екзамен): 1 семестр ПМК (залік) , 2 семестр _____.
- кількість годин на тиждень: 1 семестр 3 , 2 семестр _____.
7. Заочна форма навчання, годин: 54 - загальна кількість: 1 семестр 54 , 2 семестр _____.
- лекції: 1 семестр 6 , 2 семестр _____.
- практичні (семінарські, лабораторні) заняття: 1 семестр 4 , 2 семестр _____.
- самостійна робота: 1 семестр 44 , 2 семестр _____.
- вид підсумкового контролю (<i>азначити</i> – ПМК (залік), екзамен): 1 семестр ПМК (залік) , 2 семестр _____.

РОЗДІЛ 2. РОБОЧИЙ ГРАФІК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АГРАРНЕ ПРАВО» НА 5-Й СЕМЕСТР

**Таблиця 2.1. Робочий графік навчальної дисципліни
«Аграрне право» на семестр**

Вид навчально-го заняття	Тиждень, години																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Аудиторне – 54 год., у т.ч.:	4	4	4	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	
лекція – 20 год.	2	2	2	2		2		2		2		2		2		2		
практичне– 34 год.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
2. Самостійна робота студента – 66 год., у т.ч.:	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	2	1	1	
Виконання домашніх завдань																		
Підготовка до семінарски (практични заняття	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1	1	2	1	1	
3. Проведення поточної модульної роботи									+								+	
5. Форма контролю:																		
ПМК																		+
екзамен																		

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АГРАРНЕ ПРАВО»

з розподілом навчального часу за видами навчальних занять

Таблиця 3.1. Тематичний план навчальної дисципліни

«Аграрне право»

для студентів денної форми навчання

спеціальності 081 «Право»

№ п/п	Назва модуля, теми	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття
			лекції	семінарські заняття	

1	2	3	4	5	6
Модуль І. Загальна характеристика аграрного права					
1.	Аграрне право як самостійна галузь права України.	7	2	2	3
2.	Джерела аграрного права.	7	2	2	3
3.	Аграрні правовідносини.	7	2	2	3
4.	Правове становище фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин.	7	2	2	3
5.	Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрних правовідносин в Україні.	6	-	2	4
6.	Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрних правовідносин.	6	-	2	4
7.	Специфіка особистих селянських господарств як суб'єктів аграрних	5	-	2	3

1	2	3	4	5	6
	правовідносин.				
8.	Державне регулювання сільського господарства за умов переходу до ринкової економіки.	5	-	2	3
9	Міжнародно-правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних відносин.	5	-	2	3
10	Правові вимоги СОТ до сільськогосподарської діяльності в Україні.	5	2	-	3
	Разом	60	10	18	32
Модуль II. Правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних правовідносин					
11	Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників.	7	2	2	3
12.	Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві.	4	-	-	4
13.	Правове регулювання сільськогосподарського землевикористання.	7	2	2	3
14.	Правове регулювання трудових відносин у сільському господарстві.	7	2	2	3
15.	Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників.	8	2	2	4
16.	Організаційно-правові форми юридичного обслуговування суб'єктів аграрного підприємництва.	6	-	2	4
17.	Правове регулювання соціального розвитку українського села.	4	-	-	4
18.	Правове регулювання господарської діяльності у сільському господарстві	7	2	2	3

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
19.	Правове регулювання рослинництва та селекції рослин	5	-	2	3
20.	Правове регулювання тваринництва та племінної справи	5	-	2	3
	Разом	60	10	16	34
	<i>Разом із навчальної дисципліни</i>	120	20	34	66

**Таблиця 3.2. Тематичний план навчальної дисципліни
«Аграрне право»
для студентів заочної форми навчання
спеціальності 081 «Право»**

№ п/п	Назва модуля, теми	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні заняття		позааудиторні заняття
			лекції	семінарські заняття	самостійна робота

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
Модуль I. Загальна характеристика аграрного права					
1.	Аграрне право як самостійна галузь права України.	6	2	2	2
2.	Джерела аграрного права.	4		2	2
3.	Аграрні правовідносини.	4	2		2
4.	Правове становище фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин.	2			2
5.	Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрних правовідносин	2			2

1	2	3	4	5	6
	в Україні.				
6.	Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрних правовідносин.	2			2
7.	Специфіка особистих селянських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин.	2			2
8.	Державне регулювання сільського господарства за умов переходу до ринкової економіки.	2			2
9	Міжнародно-правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних відносин.	2			2
10	Правові вимоги СОТ до сільськогосподарської діяльності в Україні.	2			2
	Разом	28	4	4	20

Модуль II. Правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних правовідносин

11	Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників.	2			2
12.	Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві.	2			2
13.	Правове регулювання сільськогосподарського землевикористання.	4			4
14.	Правове регулювання трудових відносин у сільському господарстві.	4			4
15.	Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників.	2			2
16.	Організаційно-правові форми юридичного обслуговування	2			2

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
	суб'єктів аграрного підприємництва.				
17.	Правове регулювання соціального розвитку українського села.	2			2
18.	Правове регулювання господарської діяльності у сільському господарстві	4	2		2
19.	Правове регулювання рослинництва та селекції рослин	2			2
20.	Правове регулювання тваринництва та племінної справи	2			2
	Разом	26	2	-	24
	<i>Разом із навчальної дисципліни</i>	54	6	4	44

**РОЗДІЛ 4.ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ТЕМАТИЧНОГО ПЛАНУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АГРАРНЕ ПРАВО»**

Таблиця 4.1.Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Аграрне право», яка викладається для студентів денної форми навчання

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4	5
Модуль І. Загальні положення аграрного права				
Тема 1. Лекція 1 «Аграрне право як самостійна галузь права України» 1. Поняття аграрного права. 2. Предмет та методи регулювання в аграрному праві. 3. Принципи аграрного права 4. Система аграрного права. 5. Функції аграрного права.	2	Тема 1. Семінарське заняття 1 «Аграрне право як самостійна галузь права України» 1. Юридична природа аграрного права України. 2. Аграрне право у сучасній правовій доктрині України. 3. Поняття та предмет аграрного права України, його зміст та особливості. 4. Методи регулювання в аграрному праві України.	2	51-53

1	2	3	4	5
		5. Система аграрного права України. Співвідношення та взаємодія аграрного права з іншими галузями системи права.		
<p>Тема 2. Лекція 2 «Джерела аграрного права»</p> <p>1. Поняття джерел аграрного права.</p> <p>2. Класифікація джерел аграрного права України.</p> <p>3. Конституція України як джерело аграрного права України.</p> <p>4. Міжнародні договори як джерела аграрного права України.</p> <p>5. Шляхи вдосконалення аграрного законодавства України.</p>	2	<p>Тема 2. Семінарське заняття 2 «Джерела аграрного права»</p> <p>1. Поняття, особливості та класифікація джерел аграрного права України.</p> <p>2. Закони України та постанови Верховної Ради України як джерела аграрного права України.</p> <p>3. Договори, Постанови, Директиви, Рішення Європейського Союзу в системі джерел аграрного права України.</p> <p>4. Угоди Світової організації торгівлі у системі джерел аграрного права.</p> <p>5. Укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади як джерела аграрного права України.</p> <p>6. Рішення Конституційного Суду</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
		України у системі джерел аграрного права України. 7. Внутрішньогосподарські (локальні) нормативні акти.		
Тема 3. Лекція 3 «Аграрні правовідносини» 1. Поняття та особливості аграрних правовідносин. 2. Структурні елементи аграрних правовідносин. 3. Підстави виникнення, зміни та припинення аграрних правовідносин. 4. Класифікація аграрних правовідносин.	2	Тема 3. Семінарське заняття 3 «Аграрні правовідносини» 1. Механізм правового регулювання суспільних відносин у сільському господарстві. 2. Поняття «аграрні правовідносини» в сучасних наукових дослідженнях. 3. Склад аграрних правовідносин. 4. Особливості проведення аграрної реформи в Україні. 5. Внутрішні аграрні правовідносини як самостійний різновид аграрних правовідносин. 6. Зовнішні аграрні правовідносини: об'єкти, суб'єкти та особливості.	2	51,52,56
Тема 4. Лекція 4 «Правове становище фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин» 1. Становлення інституту фермерства в Україні. 2. Загальна характеристика законодавства	2	Тема 4. Семінарське заняття 4 «Правове становище фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин» 1. Поняття, особливості та юридичні	2	1-50

1	2	3	4	5
<p>України про фермерське господарство</p> <p>3. Поняття фермерського господарства</p> <p>4. Умови та порядок створення</p> <p>5. Порядок припинення діяльності фермерського господарства.</p>		<p>ознаки фермерського господарства.</p> <p>2. Право на створення фермерського господарства.</p> <p>3. Підстави та порядок надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства.</p> <p>4. Склад фермерського господарства, права та обов'язки його членів. Голова фермерського господарства.</p> <p>5. Господарська діяльність фермерського господарства. Забезпечення якості продукції, вирощеної фермерським господарством.</p> <p>6. Кооперація фермерських господарств.</p>		
<p>Тема 5. Лекція 5 «Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрних правовідносин в Україні»</p> <p>1. Поняття та ознаки сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>2. Види та типи сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>3. Порядок створення сільськогосподарських кооперативів.</p>	-	<p>Тема 5. Семінарське заняття 5 «Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрних правовідносин в Україні»</p> <p>1. Поняття та основні ознаки сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>2. Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів.</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
<p>4. Право власності та господарська діяльність сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>5. Порядок реорганізації та ліквідації сільськогосподарських кооперативів.</p>		<p>Принципи кооперативної діяльності.</p> <p>3. Порядок створення сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>4. Право членства у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу.</p> <p>5. Особливості господарської діяльності виробничих та обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>6. Державна підтримка сільськогосподарських кооперативів.</p>		
<p>Тема 6. Лекція 6 «Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрних правовідносин»</p> <p>1. Поняття аграрного підприємства корпоративного типу.</p> <p>2. Види аграрних підприємств корпоративного типу.</p> <p>3. Правове регулювання створення аграрних підприємств корпоративного типу.</p> <p>4. Особливості господарської діяльності аграрних підприємств корпоративного</p>	-	<p>Тема 6. Семінарське заняття 6 «Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрних правовідносин»</p> <p>1. Поняття аграрного підприємства корпоративного типу.</p> <p>2. Правове регулювання діяльності аграрних підприємств корпоративного типу. Законодавство про сільськогосподарські товариства.</p> <p>3. Особливості права засновництва та права участі громадян в аграрних</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
<p>типу. 5. Порядок припинення діяльності аграрних підприємств корпоративного типу. 6. Правовий режим майна аграрних підприємств корпоративного типу.</p>		<p>підприємствах корпоративного типу. 4. Специфіка господарської діяльності аграрних підприємств корпоративного типу. 5. Правовий режим майна аграрних підприємств корпоративного типу. 6. Порядок, умови припинення права членства та права участі громадян у підприємствах корпоративного типу.</p>		
<p>Тема 7. Лекція 7 «Специфіка особистих селянських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин» 1. Поняття, ознаки та особливості особистих селянських господарств. 2. Нормативно-правові акти, що визначають правове становище особистого селянського господарства. 3. Правовий режим майна та земель особистого селянського господарства. 4. Облік, державна підтримка, страхування та пенсійне забезпечення особистих селянських господарств.</p>	-	<p>Тема 7. Семінарське заняття 7 «Специфіка особистих селянських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин» 1. Поняття, юридичні ознаки та особливості особистого селянського господарства. 2. Право на присадибну земельну ділянку, умови й порядок її надання. 3. Особливості ведення особистого селянського господарства. 4. Облік особистого селянського господарства. 5. Державна підтримка особистого селянського господарства.</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
<p>Тема 8. Лекція 8 «Державне регулювання сільського господарства за умов переходу до ринкової економіки»</p> <p>1. Поняття, сутність і принципи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.</p> <p>2. Форми і методи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.</p> <p>3. Державний вплив на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки.</p> <p>4. Система та правове становище органів, що здійснюють державну регулятивну діяльність у сільському господарстві.</p>	-	<p>Тема 8. Семінарське заняття 8 «Державне регулювання сільського господарства за умов переходу до ринкової економіки»</p> <p>1. Правові засади державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.</p> <p>2. Поняття та сутність державного регулювання сільського господарства в Україні, особливості на сучасному етапі розвитку суспільних відносин.</p> <p>3. Принципи державного регулювання сільського господарства в Україні.</p> <p>4. Форми регулятивної діяльності державних органів у сільському господарстві.</p> <p>5. Поняття методів державного регулювання сільського господарства.</p> <p>6. Система органів державної влади в інституційно-функціональному регулюванні аграрних відносин в Україні.</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
<p>Тема 9. Лекція 9 «Міжнародно-правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних відносин»</p> <p>1. Поняття та система аграрного права зарубіжних країн.</p> <p>2. Правове становище сільськогосподарського товаровиробника.</p> <p>3. Правові форми агропромислової інтеграції. Міжнародне аграрне право.</p> <p>4. Особливості аграрного законодавства зарубіжних країн.</p> <p>5. Правове регулювання оподаткування в сільському господарстві.</p>	-	<p>Тема 9. Семінарське заняття 9 «Міжнародно-правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних відносин»</p> <p>1. Організаційно-правове регулювання міжнародних аграрних відносин і його вплив на формування аграрного законодавства держав.</p> <p>2. Поняття і джерела аграрного права зарубіжних країн.</p> <p>3. Організаційно-правові форми сільськогосподарського виробництва в зарубіжних країнах.</p> <p>4. Правове регулювання сільськогосподарської оренди за кордоном.</p> <p>5. Договірні відносини аграрних товаровиробників у зарубіжних країнах. Міжнародні сільськогосподарські організації.</p> <p>6. Загальна характеристика аграрного законодавства держав ЄС.</p>	2	51-53

1	2	3	4	5
<p>Тема 10. Лекція 10 «Правові вимоги СОТ до сільськогосподарської діяльності в Україні»</p> <p>1. Поняття права СОТ. 2. Правові вимоги СОТ до виробництва сільськогосподарської продукції. 3. Правова регламентація переробки сільськогосподарської продукції. 4. Правове забезпечення реалізації сільськогосподарської продукції.</p>	2		-	48,51-53
Модуль II. Правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних правовідносин				
<p>Тема 11. Лекція 11 «Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників»</p> <p>1. Нормативно-правові акти, що визначають правовий режим майна сільськогосподарського призначення. 2. Поняття та елементи правового режиму майна. 3. Джерела формування майна. 4. Право власності с/г підприємств кооперативного типу. 5. Право власності с/г підприємств корпоративного типу. 6. Правовий режим майна державних і комунальних с/г підприємств.</p>	2	<p>Тема 11. Семінарське заняття 10 «Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників»</p> <p>1. Право власності, право господарського відання та право оперативного управління як правові режими майна, їх порівняльна характеристика. 2. Правовий режим фондів сільськогосподарських товаровиробників. 3. Порядок і умови приватизації майна державних сільськогосподарських</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
7. Правова охорона і захист майнових прав с/г підприємств.		підприємств. 4. Правове регулювання паювання майна в аграрному секторі економіки. 5. Договірні орендні майнові відносини. 6. Особливості лізингу як виду оренди майна для сільськогосподарських потреб.		
Тема 12. Лекція 12 «Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві» 1. Поняття використання природних ресурсів та його відмінність від права власності та права природокористування. 2. Правове регулювання водокористування. 3. Особливості використання надр у сільському господарстві. 4. Використання тваринного та рослинного світу. 5. Правове регулювання лісокористування.	-		-	1-50
Тема 13. Лекція 13 «Правове регулювання сільськогосподарського землевикористання» 1. Основні напрямки земельної реформи в сільському господарстві. 2. Нормативно-правові акти, що	2	Тема 13. Семінарське заняття 11 «Правове регулювання сільськогосподарського землевикористання» 1. Правове регулювання	2	5, 41, 51-53

1	2	3	4	5
<p>регулюють питання раціонального використання земель</p> <p>3. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.</p> <p>4. Форми власності на землі сільськогосподарського призначення.</p> <p>5. Підстави, порядок виникнення та припинення права власності та права користування земельними ділянками.</p>		<p>землекористування в сільському господарстві.</p> <p>2. Права та обов'язки суб'єктів аграрного підприємництва щодо використання земель сільськогосподарського призначення, їх збереження та підвищення родючості.</p> <p>3. Поняття та склад земель сільськогосподарських підприємств.</p> <p>4. Підстави та порядок припинення права власності та права користування земельними ділянками.</p> <p>5. Сутність, особливості та основні напрями земельної реформи в сільському господарстві.</p>		
<p>Тема 14. Лекція 14 «Правове регулювання трудових відносин у сільському господарстві»</p> <p>1. Правові форми організації праці в сільськогосподарських підприємствах.</p> <p>2. Підбір, підготовка та розстановка кадрів сільськогосподарського виробництва.</p> <p>3. Робочий час і час відпочинку працівників сільського господарства.</p>	2	<p>Тема 14. Семінарське заняття 12 «Правове регулювання трудових відносин у сільському господарстві»</p> <p>1. Правові форми організації праці в сільськогосподарських підприємствах.</p> <p>2. Підбір, підготовка та розстановка кадрів сільськогосподарського виробництва.</p>	2	7,51-53

1	2	3	4	5
<p>4. Трудова дисципліна в сільськогосподарських підприємствах.</p> <p>5. Охорона праці та здоров'я працівників сільського господарства.</p> <p>6. Порядок розгляду трудових спорів працівників сільського господарства.</p>		<p>3. Робочий час і час відпочинку працівників сільського господарства.</p> <p>4. Правове забезпечення додержання дисципліни праці на підприємствах АПК.</p> <p>5. Правове регулювання охорони праці в сільському господарстві.</p>		
<p>Тема 15. Лекція 15 «Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників»</p> <p>1. Договір – основна форма регулювання товарно-грошових відносин в агропромисловому комплексі.</p> <p>2. Договори у сфері матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товариств.</p> <p>3. Договори по реалізації сільськогосподарської продукції.</p> <p>4. Договірні орендні правовідносини.</p> <p>5. Порядок розгляду спорів, що виникають з договірних відносин, однією зі сторін у яких є суб'єкт аграрного господарювання.</p>	2	<p>Тема 15. Семінарське заняття 13 «Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників»</p> <p>1. Конституційні та законодавчі основи договірних відносин у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції.</p> <p>2. Поняття та види аграрно-договірних зобов'язань з виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції.</p> <p>3. Договір як основна форма регулювання товарно-грошових відносин в агропромисловому комплексі.</p> <p>4. Порядок укладення договорів сільськогосподарськими</p>	2	2,49,51-53

1	2	3	4	5
		<p>підприємствами.</p> <p>5. Порядок розгляду спорів, що виникають з договірних відносин, однією зі сторін у яких є суб'єкт аграрного господарювання.</p>		
<p>Тема 16. Лекція 16 «Організаційно-правові форми юридичного обслуговування суб'єктів аграрного підприємництва»</p> <p>1. Поняття юридичного обслуговування сільськогосподарського підприємства</p> <p>2. Нормативно-правові акти про юридичну службу в сільському господарстві.</p> <p>3. Суб'єкти – виконавці юридичного обслуговування сільськогосподарського підприємства.</p> <p>4. Юридичне обслуговування внутрішньогосподарських правовідносин сільськогосподарського підприємства.</p> <p>5. Юридичне обслуговування з питань зовнішніх правовідносин сільськогосподарського підприємства.</p>	-	<p>Тема 16. Семінарське заняття 14 «Організаційно-правові форми юридичного обслуговування суб'єктів аграрного підприємництва»</p> <p>1. Поняття юридичного обслуговування сільськогосподарського підприємства.</p> <p>2. Договори на юридичне обслуговування суб'єктів аграрного права.</p> <p>3. Юридичне обслуговування внутрішньогосподарських (управлінських, членських, трудових, майнових) правовідносин сільськогосподарського підприємства.</p> <p>4. Юридичне обслуговування з питань зовнішніх (договірних, позадоговірних, земельних, господарських) правовідносин</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
		сільськогосподарського підприємства. 5. Правове забезпечення сільськогосподарського дорадництва.		
Тема 17. Лекція 17 «Правове регулювання соціального розвитку українського села» 1. Поняття соціального розвитку села. 2. Принципи соціального розвитку села. 3. Правові засади соціального розвитку села. 4. Окремі напрямки соціального розвитку села.	-		-	5154
Тема 18. Лекція 18 «Правове регулювання господарської діяльності у сільському господарстві» 1. Поняття господарської діяльності в сільському господарстві. 2. Нормативно-правові акти, що регулюють господарську діяльність. 3. Планування господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників. 4. Вимоги до якості продукції.	2	Тема 18. Семінарське заняття 15 «Правове регулювання господарської діяльності у сільському господарстві» 1. Поняття, сутність, принципи господарської діяльності суб'єктів аграрного господарювання та її правове регулювання. 2. Правове регулювання якості та безпечності сільськогосподарської продукції. 3. Фінансова діяльність сільськогосподарських товаровиробників. 4. Особливості страхування у	2	2,51-53

1	2	3	4	5
		<p>сільському господарстві. 5. Правове регулювання інвестицій у сільське господарство.</p>		
<p>Тема 19. Лекція 19 «Правове регулювання рослинництва та селекції рослин» 1. Поняття рослинництва. 2. Нормативно-правове регулювання вирощування зернових культур. 3. Правове забезпечення виноградарства. 4. Правові вимоги до овочівництва. 5. Правове регулювання селекції рослин.</p>	-	<p>Тема 19. Семінарське заняття 16 «Правове регулювання рослинництва та селекції рослин» 1. Правове регулювання рослинництва. 2. Правова охорона прав на сорти рослин. 3. Суб'єкти і об'єкти насінництва та розсадництва. 4. Порядок реалізації насіння і садивного матеріалу. 5. Правове регулювання захисту сільськогосподарських рослин. 6. Правове регулювання селекційної діяльності у галузі рослинництва.</p>	2	1-50
<p>Тема 20. Лекція 20 «Правове регулювання тваринництва та племінної справи» 1. Поняття тваринництва. 2. Нормативно-правове регулювання скотарства. 3. Правове забезпечення свинарства. 4. Правові вимоги до бджільництва.</p>	-	<p>Тема 20. Семінарське заняття 17 «Правове регулювання тваринництва та племінної справи» 1. Правове забезпечення ідентифікації та реєстрації сільськогосподарських тварин.</p>	2	1-50

1	2	3	4	5
5. Правове регулювання племінної справи.		2. Правове регулювання виробництва кормових добавок, преміксів та кормів для тварин. 3. Правове регулювання ветеринарної справи в Україні. 4. Правове регулювання племінної справи у тваринництві.		
Разом, год.	20		34	

Таблиця 4.2. Технологічна карта тематичного плану навчальної дисципліни «Аграрне право», яка викладається для студентів заочної форми навчання

Назва модуля (розділу), теми та питання теми (лекції)	Обсяг годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Обсяг годин	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	2	3	4	5
Модуль І. Загальні положення аграрного права				
Тема 1. Лекція 1 «Аграрне право як самостійна галузь права України» 1. Поняття аграрного права. 2. Предмет та методи регулювання в аграрному праві. 3. Принципи аграрного права 4. Система аграрного права. 5. Функції аграрного права.	2	Тема 1. Семінарське заняття 1 «Аграрне право як самостійна галузь права України» 1. Юридична природа аграрного права України. 2. Аграрне право у сучасній правовій доктрині України. 3. Поняття та предмет аграрного права України, його зміст та особливості. 4. Методи регулювання в аграрному праві України. 5. Система аграрного права України.	2	51-53

1	2	3	4	5
		Співвідношення та взаємодія аграрного права з іншими галузями системи права.		
<p>Тема 2. Лекція 2 «Джерела аграрного права»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття джерел аграрного права. 2. Класифікація джерел аграрного права України. 3. Конституція України як джерело аграрного права України. 4. Міжнародні договори як джерела аграрного права України. 5. Шляхи вдосконалення аграрного законодавства України. 	-	<p>Тема 2. Семінарське заняття 2 «Джерела аграрного права»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, особливості та класифікація джерел аграрного права України. 2. Закони України та постанови Верховної Ради України як джерела аграрного права України. 3. Договори, Постанови, Директиви, Рішення Європейського Союзу в системі джерел аграрного права України. 4. Угоди Світової організації торгівлі у системі джерел аграрного права. 5. Укази Президента України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади як джерела аграрного права України. 6. Рішення Конституційного Суду України у системі джерел аграрного 	2	1-50

1	2	3	4	5
		права України. 7. Внутрішньогосподарські (локальні) нормативні акти.		
Тема 3. Лекція 3 «Аграрні правовідносини» 1. Поняття та особливості аграрних правовідносин. 2. Структурні елементи аграрних правовідносин. 3. Підстави виникнення, зміни та припинення аграрних правовідносин. 4. Класифікація аграрних правовідносин.	2		-	51,52,56
Тема 4. Лекція 4 «Правове становище фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин» 1. Становлення інституту фермерства в Україні. 2. Загальна характеристика законодавства України про фермерське господарство 3. Поняття фермерського господарства 4. Умови та порядок створення 5. Порядок припинення діяльності фермерського господарства.	-		-	1-50

1	2	3	4	5
<p>Тема 5. Лекція 5 «Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрних правовідносин в Україні»</p> <p>1. Поняття та ознаки сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>2. Види та типи сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>3. Порядок створення сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>4. Право власності та господарська діяльність сільськогосподарських кооперативів.</p> <p>5. Порядок реорганізації та ліквідації сільськогосподарських кооперативів.</p>	-		-	1-50
<p>Тема 6. Лекція 6 «Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрних правовідносин»</p> <p>1. Поняття аграрного підприємства корпоративного типу.</p> <p>2. Види аграрних підприємств корпоративного типу.</p> <p>3. Правове регулювання створення аграрних підприємств корпоративного типу.</p> <p>4. Особливості господарської діяльності</p>	-		-	1-50

1	2	3	4	5
<p>аграрних підприємств корпоративного типу.</p> <p>5. Порядок припинення діяльності аграрних підприємств корпоративного типу.</p> <p>6. Правовий режим майна аграрних підприємств корпоративного типу.</p>				
<p>Тема 7. Лекція 7 «Специфіка особистих селянських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин»</p> <p>1. Поняття, ознаки та особливості особистих селянських господарств.</p> <p>2. Нормативно-правові акти, що визначають правове становище особистого селянського господарства.</p> <p>3. Правовий режим майна та земель особистого селянського господарства.</p> <p>4. Облік, державна підтримка, страхування та пенсійне забезпечення особистих селянських господарств.</p>	-		-	1-50
<p>Тема 8. Лекція 8 «Державне регулювання сільського господарства за умов переходу до ринкової економіки»</p> <p>1. Поняття, сутність і принципи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.</p>	-	7.	-	1-50

1	2	3	4	5
<p>2. Форми і методи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.</p> <p>3. Державний вплив на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки.</p> <p>4. Система та правове становище органів, що здійснюють державну регулятивну діяльність у сільському господарстві.</p>				
<p>Тема 9. Лекція 9 «Міжнародно-правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних відносин»</p> <p>1. Поняття та система аграрного права зарубіжних країн.</p> <p>2. Правове становище сільськогосподарського товаровиробника.</p> <p>3. Правові форми агропромислової інтеграції. Міжнародне аграрне право.</p> <p>4. Особливості аграрного законодавства зарубіжних країн.</p> <p>5. Правове регулювання оподаткування в сільському господарстві.</p>	-		-	51-53
<p>Тема 10. Лекція 10 «Правові вимоги СОТ до сільськогосподарської діяльності в Україні»</p> <p>1. Поняття права СОТ.</p> <p>2. Правові вимоги СОТ до виробництва</p>	-		-	48,51-53

1	2	3	4	5
<p>сільськогосподарської продукції. 3. Правова регламентація переробки сільськогосподарської продукції. 4. Правове забезпечення реалізації сільськогосподарської продукції.</p>				
Модуль II. Правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних правовідносин				
<p>Тема 11. Лекція 11 «Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників» 1. Нормативно-правові акти, що визначають правовий режим майна сільськогосподарського призначення. 2. Поняття та елементи правового режиму майна. 3. Джерела формування майна. 4. Право власності с/г підприємств кооперативного типу. 5. Право власності с/г підприємств корпоративного типу. 6. Правовий режим майна державних і комунальних с/г підприємств. 7. Правова охорона і захист майнових прав с/г підприємств.</p>	-		-	1-50

1	2	3	4	5
<p>Тема 12. Лекція 12 «Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві»</p> <p>1. Поняття використання природних ресурсів та його відмінність від права власності та права природокористування.</p> <p>2. Правове регулювання водокористування.</p> <p>3. Особливості використання надр у сільському господарстві.</p> <p>4. Використання тваринного та рослинного світу.</p> <p>5. Правове регулювання лісокористування.</p>	-		-	1-50
<p>Тема 13. Лекція 13 «Правове регулювання сільськогосподарського землевикористання»</p> <p>1. Основні напрямки земельної реформи в сільському господарстві.</p> <p>2. Нормативно-правові акти, що регулюють питання раціонального використання земель</p> <p>3. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.</p> <p>4. Форми власності на землі сільськогосподарського призначення.</p> <p>5. Підстави, порядок виникнення та припинення права власності та права</p>	-		-	5, 41, 51-53

1	2	3	4	5
користування земельними ділянками.				
<p>Тема 14. Лекція 14 «Правове регулювання трудових відносин у сільському господарстві»</p> <p>1. Правові форми організації праці в сільськогосподарських підприємствах. 2. Підбір, підготовка та розстановка кадрів сільськогосподарського виробництва. 3. Робочий час і час відпочинку працівників сільського господарства. 4. Трудова дисципліна в сільськогосподарських підприємствах. 5. Охорона праці та здоров'я працівників сільського господарства. 6. Порядок розгляду трудових спорів працівників сільського господарства.</p>	-		-	7,51-53
<p>Тема 15. Лекція 15 «Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників»</p> <p>1. Договір – основна форма регулювання товарно-грошових відносин в агропромисловому комплексі. 2. Договори у сфері матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських товариств.</p>	-		-	2,49,51-53

1	2	3	4	5
<p>3. Договори по реалізації сільськогосподарської продукції.</p> <p>4. Договірні орендні правовідносини.</p> <p>5. Порядок розгляду спорів, що виникають з договірних відносин, однією зі сторін у яких є суб'єкт аграрного господарювання.</p>				
<p>Тема 16. Лекція 16 «Організаційно-правові форми юридичного обслуговування суб'єктів аграрного підприємництва»</p> <p>1. Поняття юридичного обслуговування сільськогосподарського підприємства</p> <p>2. Нормативно-правові акти про юридичну службу в сільському господарстві.</p> <p>3. Суб'єкти – виконавці юридичного обслуговування сільськогосподарського підприємства.</p> <p>4. Юридичне обслуговування внутрішньогосподарських правовідносин сільськогосподарського підприємства.</p> <p>5. Юридичне обслуговування з питань зовнішніх правовідносин сільськогосподарського підприємства.</p>	-		-	1-50
<p>Тема 17. Лекція 17 «Правове</p>	-		-	5154

1	2	3	4	5
<p>регулювання соціального розвитку українського села» 1. Поняття соціального розвитку села. 2. Принципи соціального розвитку села. 3. Правові засади соціального розвитку села. 4. Окремі напрямки соціального розвитку села.</p>				
<p>Тема 18. Лекція 18 «Правове регулювання господарської діяльності у сільському господарстві» 1. Поняття господарської діяльності в сільському господарстві. 2. Нормативно-правові акти, що регулюють господарську діяльність. 3. Планування господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників. 4. Вимоги до якості продукції.</p>	2		-	2,51-53
<p>Тема 19. Лекція 19 «Правове регулювання рослинництва та селекції рослин» 1. Поняття рослинництва. 2. Нормативно-правове регулювання вирощування зернових культур. 3. Правове забезпечення виноградарства. 4. Правові вимоги до овочівництва.</p>	-		-	1-50

1	2	3	4	5
5. Правове регулювання селекції рослин.				
Тема 20. Лекція 20 «Правове регулювання тваринництва та племінної справи» 1. Поняття тваринництва. 2. Нормативно-правове регулювання скотарства. 3. Правове забезпечення свинарства. 4. Правові вимоги до бджільництва. 5. Правове регулювання племінної справи.	-	5.	-	1-50
Разом, год.	6		4	

РОЗДІЛ 5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

**Таблиця 5. 1. Технологічна карта самостійної роботи студента з навчальної дисципліни
«Аграрне право»**

№ з/п	Назва розділу модуля, теми, з якої виносяться питання на самостійне опрацювання	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно	Література (порядковий номер за переліком)	Засоби контролю знань
1	2	3	4	5
Модуль І. Загальні положення аграрного права				
1	Аграрне право як самостійна галузь права України.	Історія становлення аграрного права.	51-56	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
2	Джерела аграрного права.	Правові прецеденти як джерела аграрного права. Шляхи вдосконалення аграрного законодавства.	1-50	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК

1	2	3	4	5
3	Аграрні правовідносини.	Поняття і класифікація суб'єктів аграрного права. Порядок утворення, реорганізації і ліквідації сільськогосподарських підприємств. Правовий статус державного сільськогосподарського підприємства.	56	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
4	Правове становище фермерських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин.	Органи управління фермерських господарств. Порядок створення фермерського господарства. Порядок припинення діяльності фермерського господарства. Правові засади діяльності фермерського господарства. Становлення інституту фермерства в Україні.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
5	Сільськогосподарські кооперативи як суб'єкти аграрних правовідносин в Україні.	Право членства у сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу. Управління сільськогосподарськими кооперативами. Порядок створення сільськогосподарських кооперативів.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК

1	2	3	4	5
6	Правове положення аграрних підприємств корпоративного типу як суб'єктів аграрних правовідносин.	Правовий режим майна аграрних підприємств корпоративного типу. Права та обов'язки учасників та засновників аграрних підприємств корпоративного типу.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
7	Специфіка особистих селянських господарств як суб'єктів аграрних правовідносин.	Право на присадибну земельну ділянку, умови й порядок її надання. Порядок припинення права приватної власності та права користування земельною ділянкою. Правовий режим майна особистих селянських господарств.	51-53	Тестування, ІКР, ПМР, ПМК
8	Державне регулювання сільського господарства за умов переходу до ринкової економіки.	Поняття і сутність державної регулятивної діяльності в сільському господарстві. Методи державного впливу на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки.	1-50	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК

1	2	3	4	5
9	Міжнародно-правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних відносин.	Особливості агропромислової інтеграції за кордоном. Загальна характеристика зарубіжного законодавства про аграрну реформу.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
10	Правові вимоги СОТ до сільськогосподарської діяльності в Україні.	Джерела права СОТ. Гармонізація права СОТ та України. Правові вимоги СОТ до виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації.	48,93	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
Модуль 2. Правове регулювання діяльності суб'єктів аграрних правовідносин				
11	Правовий режим майна сільськогосподарських товаровиробників.	Порівняльна характеристика правових режимів майна (права власності, право оперативного управління та права господарського відання). Особливості лізингу як виду оренди майна для сільськогосподарських потреб.	51-53	Тестування, ІКР, ПМР, ПМК

1	2	3	4	5
12	Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві.	Правове регулювання використання водних ресурсів у сільському господарстві. Правові вимоги до використання лісових ресурсів у сільськогосподарському виробництві.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
13	Правове регулювання сільськогосподарського землевикористання.	Особливості земельної реформи в сільському господарстві. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення. Характеристика організаційно-правового забезпечення раціонального використання земель.	5,41,51-56	Тестування, ІКР, ПМР, ПМК
14	Правове регулювання трудових відносин у сільському господарстві.	Система органів, що здійснюють нагляд за дотриманням правил охорони праці та здоров'я працівників сільського господарства. Розгляд трудових спорів працівників сільського господарства.	7,51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК

1	2	3	4	5
15	Правове регулювання договірних відносин сільськогосподарських товаровиробників.	Класифікація договорів, які укладаються в агропромисловому комплексі. Порядок укладення договорів сільськогосподарськими підприємствами. Особливості укладення державних контрактів. Договірні орендні правовідносини.	49,51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
16	Організаційно-правові форми юридичного обслуговування суб'єктів аграрного підприємства.	Нормативно-правові акти про юридичну службу в сільському господарстві. Суб'єкти – виконавці юридичного обслуговування сільськогосподарського підприємства. Договори на юридичне обслуговування суб'єктів аграрного права.	51-53	Тестування, ІКР, ПМР, ПМК
17	Правове регулювання соціального розвитку українського села.	Правове забезпечення розвитку житлового будівництва на селі. Медичне обслуговування жителів села. Правове регулювання відносин в освітній сфері у сільській місцевості. Правові засади соціально-культурного обслуговування сільських мешканців.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК

1	2	3	4	5
18	Правове регулювання господарської діяльності у сільському господарстві	Правове регулювання господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Основні засоби і правові форми планування господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників. Фінансова діяльність підприємства як складова господарської діяльності.	2,51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК
19	Правове регулювання рослинництва та селекції рослин	Правове регулювання рослинництва закритого ґрунту. Правове забезпечення вирощування технічних культур. Правове регулювання льонарства.	51-53	Тестування, ІКР, ПМР, ПМК
20	Правове регулювання тваринництва та племінної справи	Правове регулювання птахівництва. Правове забезпечення виробництва молока. Правове регулювання аквакультури.	51-53	Тестування, ІКР, співбесіда, ПМР, ПМК

РОЗДІЛ 6. МЕТОДИКИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ

Інтенсифікація навчального процесу при викладанні дисципліни «Аграрне право» повинна здійснюватися на основі використання активних методів навчання, що дозволяє вирішити проблему зростаючого інформаційного навантаження на студентів, поліпшити якість засвоєння ними вивченого матеріалу.

Під час викладання дисципліни широко використовуються такі методики активізації навчального процесу:

- 1) проблемні лекції, які переважно спрямовані на висвітлення основних змін у законодавстві, проведення порівняльного аналізу вітчизняної практики забезпечення продовольчої безпеки із зарубіжним досвідом у цій царині, виявлення основних причин виникнення негативних тенденцій й кризових явищ в аграрній сфері та окреслення шляхів їх подолання, а також ознайомлення студентів з науковою дискусією, що відбувається в юридичній літературі навколо визначення тих чи інших категорій, явищ, процесів;
- 2) міні-лекції, які проводяться переважно за допомогою розроблених структурно-логічних схем, які охоплюють основний зміст питання, що розглядається, у структурованому вигляді, що є найзручнішим та найефективнішим способом сприйняття студентами об'ємної інформації у короткі проміжки часу. Для наочного зображення структурно-логічних схем використовується мультимедійний проектор, ілюстративний матеріал (наприклад, нормативно-правові документи, зразки договорів, наказів тощо), дошка;
- 3) робота в малих групах;
- 4) застосування новітніх технічних засобів навчання як засобів унаочнення навчального матеріалу (у першу чергу – презентацій PowerPoint);
- 5) презентація групою студентів розробленої ними теми, яка охоплює актуальні проблемні питання, з проведенням подальшої дискусії між іншими «малими групами», викладачем та експертами (яких визначає викладач), з тих питань, що виносяться на обговорення;
- 6) моделювання міні-ситуацій (використання кейс-методу), вирішення практичних правових ситуацій. Застосування методики дає змогу студентам отримати навички з прийняття ефективних рішень, адаптувати теоретичні знання до практичних умов;
- 7) ділова гра відповідно до розробленого сценарію.

РОЗДІЛ 7. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Таблиця 7.1. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Аграрне право»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 7.2. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з навчальної дисципліни «Аграрне право»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	<ol style="list-style-type: none"> 1. Участь в предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 2. Участь в конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних 3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності 4. Інші види робіт (зазначити, які саме) 	10-30
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в наукових магістерських семінарах	5-15
	4. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	
	5. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	6. Підготовка публікації у наукових виданнях	20
	7. Написання та захист наукової роботи з визначеної проблеми	10-20

РОЗДІЛ 8. ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Аграрне право»

1. Аграрне право : Завдання для аудиторного тестування студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право» / Л.І. Купчєна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.176/>
2. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.google.com.ua/>
3. Яндекс : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1960>.
4. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index/>.
5. Президент України : офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/>.
6. Презентації Microsoft PowerPoint з тем курсу: «Аграрне право як самостійна галузь права», «Джерела аграрного права», «Аграрні правовідносини».
7. Пакет програмних продуктів (текстів лекцій) у Microsoft Office.

РОЗДІЛ 9. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «АГРАРНЕ ПРАВО»

1. Програма навчальної дисципліни
2. Робоча навчальна програма
3. Навчально-методичний посібник
4. Плани семінарських занять
5. Завдання для самостійної роботи студентів
6. Завдання для поточних контрольних робіт
7. Питання для підготовки до ПМК (заліку)
8. Пакет комплексних контрольних завдань (робіт)

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
2. Угода СОТ про сільське господарство від 15 квітня 1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_005. – Назва з екрана. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/514-17>. Назва з екрана.
3. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14 травня 1992 року. В редакції Закону від 22 грудня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 32-33. Ст.413.
4. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>. – Назва з екрана.
5. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 7 липня 2011 р. № 3613-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>. – Назва з екрана.
6. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>. – Назва з екрана.
7. Про землеустрій : Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/858-15>. – Назва з екрана.
8. Про іпотеку : Закон України від 5 червня 2003 р. № 898-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/898-15>. – Назва з екрана.
9. Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
10. Про кооперацію : Закон України від 20 липня 2003 р. № 1087-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>. – Назва з екрана.

11. Про кредитні спілки : Закон України від 20 грудня 2001 р. № 2908-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>. – Назва з екрана.
12. Про колективне сільськогосподарське підприємство : Закон України від 14 лютого 1992 р. №2114-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>. – Назва з екрана.
13. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 р. № 222-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-viii>. – Назва з екрана.
14. Про мисливське господарство та полювання : Закон України від 22 лютого 2000 р. № 1478-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1478-14>. – Назва з екрана.
15. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
16. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999р. № 586-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/586-14>. – Назва з екрана.
17. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон від 25 червня 2009 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2009. - № 51. – Ст.755.
18. Про оренду землі : Закон України від 6 жовтня 1998 р. № 161-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/annot/161-14>. – Назва з екрана.
19. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15.05.2003 №742-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/742-15>. – Назва з екрана.
20. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2694-12?test=KSbMf5tHLxL.nXJkZi8VUtiqHI4WIs80msh8le6>. – Назва з екрана.
21. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 № 962-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/962-15>. – Назва з екрана.
22. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі : Закон України від 10 квітня 2008 р. № 250 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/250-17>. – Назва з екрана.
23. Про рослинний світ : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 591-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-14>. – Назва з екрана.
24. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17 липня 1997 р., в редакції Закону від 20 листопада 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2013 р. – № 5. – Ст. 148.
25. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 р. №2453-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>. – Назва з екрана.
26. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 р. № 2894-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>. – Назва з екрана.
27. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 р. № 973-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/973-15>. – Назва з екрана.
28. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>. – Назва з екрана.
29. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>. – Назва з екрана.
30. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>. – Назва з екрана.
31. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. – Назва з екрана.
32. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>. – Назва з екрана.
33. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. – Назва з екрана.
34. Кодекс України про надра від 7 липня 1994 року № 132/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.
35. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14>. – Назва з екрана.
36. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>. – Назва з екрана.
37. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.
38. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>. – Назва з екрана.

39. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. №1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>. – Назва з екрана.
40. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади : затв. Указом Президента України від 12 березня 1996 р. № 179/96 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/179/96>. – Назва з екрана.
41. Концепція сталого розвитку населених пунктів : Ухв. Постановою Верховної Ради України від 24 грудня.1999 р. № 1359-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1359-14>. – Назва з екрана.
42. Про Державну службу з питань геодезії, картографії та кадастру : постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF> – Назва з екрана.
43. Про затвердження Положення про Державне агентство водних ресурсів України : постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 393 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-%D0%BF> – Назва з екрана.
44. Про затвердження Положення про Державне агентство лісових ресурсів України : постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 521 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF> – Назва з екрана.
45. Положення про Державне агентство рибного господарства України : Затв. Указом Президента України від 16 квітня 2011 р. № 484/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/484/2011>. – Назва з екрана.
46. Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України : Затв. Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. № 464/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>. – Назва з екрана.
47. Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу України : Затв. Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 400/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/400/2011>. – Назва з екрана.
48. Положення про Державну службу геології та надр України : Затв. Указом Президента України від 6 квітня 2011 р. № 391/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/391/2011>. – Назва з екрана.

Література

Основна:

49. Аграрне право України : підручник / В. М. Єрмоленко, О.В.Гафурова, М. В. Гребенюк [та ін.]; за заг. ред. В.М.Єрмоленка. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
50. Аграрне право України : Підручник / за ред. В.П.Жушмана, А.М.Статівки. – Х. : Право, 2010. – 296 с.
51. Аграрне право України : Підручник / за ред. О.О.Погрібного. – К.: Істина, 2007. – 448 с.
52. Жушман В.П. Аграрне право в запитаннях і відповідях. – Х., 2011. – 200 с.
53. Коваленко Т.О., Марченко С.І. Правове регулювання господарської діяльності в агропромисловому комплексі України : навчальний посібник / Т.О. Коваленко, С.І. Марченко. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 296 с.
54. Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення : Монографія / [А.П.Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана та д-ра юрид. наук, доц. В. Ю. Уркевича ; НДІ правознавства Нац. ун-ту "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – Х. : Право, 2012. – 445 с.

Додаткова:

55. Аграрне право України : Навч. посіб. / К. З. Гаєцька-Колотило, Н.В.Льців. – К. : Істина, 2008. – 184 с.
56. Аграрне право України : Підруч. для студентів вищ. юридичних сільськогосподарських навч. закладів / В. З. Янчук, В. І. Андрійцев, С.Ф.Василюк та інші; За ред. В. З. Янчука. – 2-е вид., перероб. та допов. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 718 с.
57. Аграрне право України : Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Н.О.Багай, Л. О. Бондар, В.К.Гуревський ; за ред. : О.О.Погрібного. – К.: Істина, 2006. – 446 с.
58. Актуальні питання аграрного права України: теорія і практика : Монографія / [А. М. Статівка та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. А.М.Статівки ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х.: ФІНН, 2010. – 234 с.
59. Актуальні питання аграрного права: теорія і практика : монографія / А. М. Статівка [та ін.] ; за ред. А. М. Статівки. – Х. : ФІНН, 2010. – 240 с.
60. Богдан А.Й. Щодо правових аспектів виробництва зерна в Україні порівняно з вимогами законодавства Європейського Союзу / Андрій Йосипович Богдан // Право України. – 2009. – № 11. – С.201-206.

61. Бондар О.Г. Майнові відносини як об'єкт державного нагляду (контролю) у сфері охорони прав на сорти рослин / О.Г. Бондар [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubir.edu.ua/15782/1/12bog.pdf>. – Заголовок з екрана.
62. Бочарова Н. В. Основи права Світової організації торгівлі : навч. посіб. / Н. В. Бочарова. – Донецьк : Вид-во ДУЕП ім. Альфреда Нобеля, 2010. – 256 с.
63. Велика юридична енциклопедія / уклад. : М. Р. Гнатюк. – Донецьк: Глорія Трейд, 2011. – 416 с.
64. Возняк Р. П. Земельно-правовий процес : Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Р. П. Возняк, М. Г. Ступень, Г. Д. Гущуляк. – Львів : 2008. – 327 с.
65. Гетьман А. П. Земельне право України : Підручник / А.П.Гетьман.- Х. : Вид-во «Право», 2012. – 72 с.
66. Гражданский кодекс Украины : научно-практический комментарий / Е. О. Харитонов, И.Н.Кучеренко, Е. И. Харитонова и др.; под ред. докт. юрид. наук, проф. Е. О. Харитонова, доц. Н.Ю.Голубевой. – 7-е изд. с изменениями и дополнениями. – Х. : ООО «Одиссей», 2010. – 1304 с.
67. Діброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика : монографія / А. Д. Діброва. – К. : Формат, 2008. – 488 с.
68. Духневич А.В. Вплив вступу України до СОТ на ринок овочів, фруктів та плодоовочевої консервації / А.В. Духневич // Часопис академії адвокатури України. – 2011. – № 13. – С.1 – 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aau.edu.ua/e-journal/2011-4/11davtpk.pdf> – Заголовок з екрана.
69. Духневич А. В. Світова організація торгівлі (СОТ) – основа правової системи міжнародної торгівлі / А. В. Духневич // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 3. – С. 1–5.
70. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. / І.В.Бригадир, В. А. Зуєв, О.М. Шуміло ; за ред.: О. М. Шуміла; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2012. – 291 с.
71. Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб. / О.М.Шуміло, В. А. Зуєв, І.В.Бригадир та ін., за заг. ред. О.М.Шуміла. - К.: ЦУЛ, 2013. – 432 с.
72. Жущман В. П. Аграрне право та законодавство України (в питаннях і відповідях) : навч.-практ. посіб. / В. П. Жущман. – Х. : Одісей, 2007. – 736 с.
73. Законодательно-нормативные акты Европейского Союза (ЕС) в отношении пищевой промышленности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.icc-iso.ru/upload/information_system_27/6/1/0/item_610/Zakonodatelno_normat_aktu_ES.pdf. – Заглавие с экрана.
74. Земельне право України : загальна частина : навч. посіб. / А.І.Ріпенко, О. М. Пащенко. – Одеса : Видавництво ТОВ «Удача», 2013. – 80 с.
75. Земельне право України : Навч. посіб. / Н. П. Барабаш, М.Я.Ващишин, В. І. Федорович. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2013. – 174 с.
76. Земельне право України. Для підготовки до іспитів : Навч. посіб. / І.В. Татарчук. – К. : ЦУЛ, 2013. – 238 с.
77. Земельне право: Академічний курс / За ред. В.І. Демчика. – К., 2001 – 334 с.
78. Земельний кодекс України. Науково-практичний коментар / А.М.Мірошниченко. – К. : ЦУЛ, 2013. – 512 с.
79. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України : наук.-навч. посіб. / наук. кер. та відп. ред. Н. І. Титова. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.
80. Кириленко І. Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи / І.Г. Кириленко. – К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2005. – 452 с.
81. Корнієнко В. М. Правове регулювання відносин у сфері цукробуряківництва в аспекті забезпечення продовольчої безпеки / В.М.Корнієнко // Актуальні проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки України : монографія. – Х., 2013. – С. 278 – 293.
82. Крупка Ю. М. Аграрне право України : Навч. посіб. / за наук.ред. Н.Р. Малишевої. – К. : Університет «Україна», 2006. – 160 с.
83. Курс адміністративного права України: підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. / за ред. В. В. Коваленка. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 808 с.
84. Лисанець О.С. Організаційно-правові питання розвитку овочівництва / О.С. Лисанець // Актуальні проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки України : монографія. – Х., 2013. – С.293 – 304.
85. Макарова Н. С. Економіка природокористування: навч. посібник / Н.С. Макарова, Л. Д. Гармідер, Л. В. Михальчук. – К. : ЦУЛ, 2007. – 322с.
86. Методологічні засади розвитку екологічного, земельного, аграрного та господарського права / Ю.С. Шемшученко [та ін.]; заг. ред. Ю.С.Шемшученко. – Х. : Право, 2008. – 479 с.
87. Мурадова А. Право Європейського Союзу / А. Мурадова. – К., 2011.– 704 с.
88. Науково-практичний коментар до Закону України „Про фермерське господарство” / За ред. М.В.Шульги – К, 2004 – 128 с.

89. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / За ред. М. І. Мельника, М.І.Хавронюка. – 4-е вид., переробл. і доповн. – К.: Юридична думка, 2007. – 1184 с.
90. Пічкур О.В. Правова охорона селекційних досягнень у рослинництві: монографія / О.В. Пічкур. – К.: «ПП Авокадо», 2006. – 804 с.
91. Полюхович Л.І. Правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки та реалізації в Україні у контексті вимог СОТ / Л.І. Полюхович. – К.: Видавець О.М.Ешке, 2014. – 208 с.
92. Порадник керівникові сільськогосподарського підприємства : навч. і наук.-практ. посіб. / за ред.: А. П. Гетьман, В. З. Янчук. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 624 с.
93. Правові основи майнових і земельних відносин : Навч. посіб. / Кол. авторів; За заг. ред. В.М.Єрмоленка. – К. : Магістр - ХХІ сторіччя, 2006.- 384 с.
94. Реформування та розвиток агропромислового виробництва / за ред. П.Т.Каблука. – К, 1999. – 148с.
95. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Право власності : Підручник : акад. курс / Зорислава Ромовська. – К.: Правова єдність, 2011. - 246 с.
96. Саблук П. Т. Розвиток земельних відносин в Україні / П.Т.Саблук.-К. : ННЦ "Ін-т аграр. економіки", 2006. – 395 с.
97. Садовий С.М. Особливості об'єктного складу правовідносин у сфері виробництва зерна в Україні [Електронний ресурс] / С.М. Садовий. – Режим доступу : <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2010/Ur-1-2010/124-129.pdf> – Заголовок з екрана.
98. Самсонова Я.О. Правові засади виробництва й реалізації виноградної продукції в Україні: монографія / Яна Олексіївна Самсонова. – Х., 2012. – 176 с.
99. Семчик В. І. Земельне право України : Підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / В.І.Семчик, П. Ф. Кулинич, М.В.Шульга. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 600 с.
100. Суперсон Ю. В. Генезис законодавства України у сфері бджільництва / Ю. В. Суперсон // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 3. – С. 106–113.
101. Татарчук І. В. Аграрне право України. Для підготовки до іспитів / І.В. Татарчук. – К. : ЦУЛ, 2013. – 244 с.
102. Титова Н.І. Фермер і закон. – Львів, 1996 – 68 с.
103. Титова Н.І. Фермерство в Україні. Основні правові засади. Питання та відповіді. – Львів, 1998 – 78 с.
104. Цивільне право України : Підручник / О. В. Старцев, Є.О.Харитонов, О. І. Харитонova. – Вид. 3-тє, перероблене і доповнене. – К. : Істина, 2013. – 808 с.
105. Цивільне право України. Загальна частина : Підруч. / за ред. О.В.Дзери. – Вид. 3-тє, допов. та переробл. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 976 с.
106. Цивільне право України. Особлива частина : Підруч. / за ред. О.В.Дзери. – Вид. 3-тє, допов. та переробл. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.
107. Цивільний кодекс України : Науково-практичний коментар / За заг. ред. Є. О. Харитонova, Н.Ю.Голубєвої. – Вид. 6-тє, перероблене та доповнене.– Х.: ТОВ „Одіссей”, 2010. – 1216 с.
108. Шубравська О.В. Розвиток селекційної діяльності та ринку селекційної продукції в Україні та світі / О.В. Шубравська // Економіка і прогнозування. – 2012. – № 2. – С. 86 – 98.
109. Шуміло О. М. Земельне право України (у схемах) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.М.Шуміло. – К. : Хай-Тек Прес, 2012. – 287 с.